

การพัฒนาลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์เพื่อการค้า
โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านหนองยาง
ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว*

DEVELOPING PATTERNS FOR COMMERCIAL SANDALWOOD FLOWER
WREATHS THROUGH THE PARTICIPATION OF THE ELDERLY GROUP
IN NONG YANG THA KWIAN, WATTHANA NAKHON, SAKAEO
PROVINCE

ไชยวัฒน์ สมสาองค์

Chaiwat Somsa-ang

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Valaya Alongkorn Rajabhat University Under the Royal Patronage, Thailand

Corresponding author E-mail: chaiwat.som@vru.ac.th

Received 19 October 2023; Revised 1 November 2023; Accepted 26 December 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิตดอกไม้จันทน์เพื่อการค้า เพื่อพัฒนาลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม และเพื่อสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ในมิติความสวยงามของลวดลายจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ศึกษาวิจัยโดยผสมวิธี วิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการแบบมีส่วนร่วม สมาชิกกลุ่มทั้งหมด 7 คน และวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามสำรวจความพึง

* ไชยวัฒน์ สมสาองค์. (2566). การพัฒนาลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์เพื่อการค้า

โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านหนองยาง

ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย, 3(6), 43-55.

Chaiwat Somsa-ang. (2023). Developing Patterns for Commercial Sandalwood Flower Wreaths Through the Participation of The Elderly Group in Nong Yang Tha Kwian, Watthana Nakhon, Sakaeo Province. Journal of Political Science Mahamakut Buddhist University, 3(6), 43-55.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jpsmbu/index>



พอใจด้านมิติความสวยงาม กับกลุ่มลูกค้าจำนวน 30 คน สุ่มแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านจุดแข็ง ผู้นำสามารถบริหารจัดการงานได้เหมาะสมกับความสามารถของสมาชิกกลุ่ม แบ่งรายได้อย่างเป็นธรรม และมีระบบการขนส่งและสั่งซื้อสินค้าที่รวดเร็ว ด้านจุดอ่อน สมาชิกกลุ่มไม่สามารถคิดค้นลวดลายรูปแบบใหม่ได้เอง ด้านโอกาส ถ้ามีการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐและประชาสัมพันธ์ให้ลูกค้าภายในและภายนอกตำบลให้รู้จักสินค้าและผลิตภัณฑ์มากขึ้น จะสามารถเพิ่มรายได้ให้สมาชิกกลุ่มได้ ด้านอุปสรรค ทางกลุ่มมีความเห็นว่าลวดลายการจัดเรียงดอกไม้จันทน์บนพวงหรีดมีลักษณะที่ซ้ำกับกลุ่มอื่น 2) การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ร่วมกันออกแบบลวดลายที่มีเอกลักษณ์ ร่วมกันปรับเปลี่ยนลวดลายให้มีความสวยงาม และร่วมกันตั้งชื่อลวดลายที่เกิดขึ้นใหม่ ได้แก่ ลายช่อพกา ลายรัศมีแข และลายสายนที 3) จากการสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ในมิติความสวยงามของลวดลายจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยมีระดับคะแนนความพึงพอใจ 2 ลำดับแรก ดังนี้ มิติความสวยงามด้านความแปลกใหม่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 มิติความสวยงามด้านความเหมาะสมของลวดลาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดทุกรายการ

คำสำคัญ: พวงหรีดจากดอกไม้จันทน์, การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน, กระบวนการแบบมีส่วนร่วม, ผู้สูงอายุ

Abstract

This research aims to achieve several objectives. Firstly, it seeks to comprehensively study the environment and potential of commercial sandalwood flower wreath producers. Secondly, it aims to develop sandalwood flower wreath patterns through the implementation of a participatory process. Finally, it endeavors to survey the satisfaction of product buyers, specifically focusing on their perceptions of the beautiful patterns resulting from the product development process. In order to investigate the research objectives comprehensively, this research adopts a mixed-methods approach to



comprehensively investigate the research objectives. Qualitative research is employed, utilizing a participatory method that actively involves a group of 7 members. Additionally, quantitative research is conducted using a questionnaire to assess the satisfaction levels of a purposive random sample of 30 customers, with a specific focus on evaluating aesthetic dimensions. The data collected for this study were subjected to analysis using descriptive statistics, specifically employing measures such as mean and standard deviation.

The findings of the study revealed several key insights. Firstly, in terms of strengths, the leader demonstrated effective management of work, leveraging the abilities of group members. Additionally, the group exhibited equitable income distribution and possessed an efficient transportation and ordering system. However, a notable weakness identified was the group members' limited ability to independently innovate and create new patterns. In relation to opportunities, the study identified that increased promotion and public relations efforts by government agencies could enhance customer awareness and familiarity with the products both within and beyond the sub-district, consequently leading to potential income growth for group members. On the contrary, the group encountered a distinct challenge whereby they shared the viewpoint that the arrangement pattern of sandalwood flowers on the wreaths bore striking resemblance to those adopted by other groups. Secondly, employing a community participation process, the study revealed that the group engaged in collaborative activities such as collectively designing distinctive patterns, collaboratively refining patterns to enhance their aesthetic appeal, and collaboratively assigning names to new patterns, including the Cho Phaka pattern, Rasami Khae pattern, and Sai Natee pattern. Thirdly, based on a survey conducted to gauge buyer satisfaction with the aesthetic dimension of patterns resulting from product development, the study identified the top two



satisfaction scores. The first pertained to the aesthetic dimension of novelty, with a mean score of 4.80 and a standard deviation of 0.48. Similarly, the aesthetic dimension of pattern appropriateness garnered a mean score of 4.77 and a standard deviation of 0.50, reflecting the highest level of satisfaction across all items.

Keywords: Sandalwood Flower Wreaths, Community product development, Participatory Process, the Elderly

บทนำ

ในปัจจุบันผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาด้านศักยภาพเกี่ยวกับผู้สูงอายุจึงเป็นภารกิจที่สำคัญ ควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ ส่งเสริมให้มีการทำงานหลังเกษียณ ผ่านการเสริมทักษะการดำรงชีวิต ทักษะอาชีพในการหารายได้ มีงานทำที่เหมาะสมกับศักยภาพ จากเนื้อหาสาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (ปีพ.ศ.2561 –2580) โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุ หมู่บ้านหนองยาง ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยรวมกลุ่มจากสมาชิกผู้สูงอายุในหมู่บ้านที่มีเวลาว่างเว้นจากอาชีพหลัก และมีความต้องการหารายได้เสริม จึงมีแนวคิดรวมกลุ่มเพื่อผลิตพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์เพื่อจำหน่าย เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นต้องใช้ในศาสนาพิธีในงานฌาปนกิจ มีกระบวนการผลิตที่ไม่ซับซ้อน และสมาชิกทุกคนสามารถปฏิบัติตามได้ โดยเริ่มรวมกลุ่มสมาชิกผู้สูงอายุในปี พ.ศ. 2558 ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนหมู่บ้านจำนวนเงิน 5000 บาท รวมสมาชิกจัดตั้งกลุ่มจำนวน 5 คน ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและคนพิการ โดยปัจจุบันมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นรวม 7 คน แต่ละคนแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในงานแตกต่างกัน แบ่งเป็นฝ่ายผลิตดอกไม้จันทน์ ฝ่ายตกแต่งและออกแบบดอกไม้จันทน์บนพวงหรีด ฝ่ายพิมพ์ป้ายติดชื่อผู้ไว้อาลัย ฝ่ายบัญชี ฝ่ายขนส่งและติดตามเร่งรัดหนี้สิน ซึ่งแต่ละฝ่ายจะได้รับค่าตอบแทนจำนวนเท่ากัน โดยกลุ่มมีผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย ได้แก่ พวงหรีดจากดอกไม้จันทน์ และดอกช่อประธาน โดยมีรูปแบบการขายทั้งออฟไลน์และออนไลน์ รูปแบบออฟไลน์จะตั้งผลิตภัณฑ์ไว้ที่ศาลากลางหมู่บ้าน และรูปแบบออนไลน์สามารถสั่งซื้อผ่านแอปพลิเคชันไลน์ กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกค้าภายในตำบล กลุ่มพนักงานปกครองส่วน



ท้องถิ่น กลุ่มผู้นำชุมชน และนักการเมือง เป็นต้น จากการรวมกลุ่มเพื่อผลิตดอกไม้จันทน์เพื่อจำหน่าย ทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยเดือนละ 1500 บาท ทำให้สมาชิกกลุ่มพึงพอใจด้านรายได้ เกิดความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ ภายหลังมีกลุ่มผู้ผลิตพวงหรีดดอกไม้จันทน์จากหมู่บ้านใกล้เคียงเพิ่มขึ้นจำนวน 3 กลุ่ม เดิมผลิตเพียงกลุ่มเดียว ทางกลุ่มถูกส่วนแบ่งทางการตลาดจึงทำให้รายได้ลดลง และมีลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน บางกลุ่มมีลักษณะเหมือนกัน ทางกลุ่มจึงมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม การออกแบบและตกแต่งพวงหรีดที่มีความแตกต่างจากกลุ่มอื่น

จึงเป็นที่มาและความสำคัญของงานวิจัยในครั้งนี้ โดยพัฒนาลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มโดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมบนพื้นฐานจากความต้องการของสมาชิกกลุ่ม และเน้นความประณีตในการตกแต่งและจัดเรียงสีของดอกไม้จันทน์ พร้อมสำรวจความพึงพอใจต่อรูปแบบที่ได้รับการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากกลุ่มลูกค้า เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์พวงหรีดจากดอกไม้จันทน์ของกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านหนองยาง ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิตดอกไม้จันทน์เพื่อการค้า
2. เพื่อพัฒนาลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม
3. เพื่อสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ในมิติของลวดลายจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างทีมนักวิจัย และกลุ่มผู้สูงอายุผู้ผลิตพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์หมู่บ้านหนองยาง กลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกกลุ่มจำนวน 7 คน และกลุ่มลูกค้าจำนวน 30 คน โดยมีวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)



1. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1.1 แบบคำถามที่ใช้ในกระบวนการแบบมีส่วนร่วมกลุ่มผู้สูงอายุผู้ผลิตพวงหรีดจากดอกไม้จันทร์หมู่บ้านหนองยาง

1.2 แบบสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มลูกค้าผู้ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์พวงหรีดจากดอกไม้จันทร์หมู่บ้านหนองยาง จำนวน 30 คน

2. ขั้นตอนการทำวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาตลาดพวงหรีดจากดอกไม้จันทร์เพื่อการค้า โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านหนองยาง ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เริ่มจากการสำรวจสภาพแวดล้อมและศักยภาพของกลุ่มโดยใช้แบบคำถามแบบมีโครงสร้างร่วมกับการวิเคราะห์ SWOT ของกลุ่มและสรุปข้อมูลข้อค้นพบ ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม ออกแบบตลาดและตั้งชื่อที่มาจากความต้องการของกลุ่ม และสำรวจความพึงพอใจจากกลุ่มลูกค้าผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สำรวจสภาพแวดล้อมและศักยภาพของกลุ่ม โดยใช้แบบคำถามสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อให้ทราบข้อมูลด้านปัญหาและความต้องการของกลุ่ม และใช้เครื่องมือวิเคราะห์ SWOT เพื่อให้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาอุปสรรค และโอกาสของกลุ่ม เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมและพัฒนาศักยภาพของกลุ่มให้ดียิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 สรุปข้อมูลที่ได้เพื่อออกแบบกิจกรรมร่วมกับชุมชน โดยออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม เน้นกิจกรรมให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน การแสดงความคิดเห็นคิดร่วมกัน การร่วมกันสะท้อนมุมมองและร่วมกันเสนอแนวทางแก้ไขจุดอ่อนเพื่อการพัฒนาตลาดพวงหรีดจากดอกไม้จันทร์ของกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมรับผลประโยชน์ โดยเริ่มตั้งแต่การออกแบบตลาดที่มาจากแสดงความคิดเห็นของกลุ่มร่วมกับผู้วิจัย ซึ่งเป็นตลาดที่กลุ่มผู้ผลิตสามารถปฏิบัติได้เอง โดยออกแบบตลาดพวงหรีดจากดอกไม้จันทร์กำหนดไว้ 3 แบบ และร่วมกันตั้งชื่อตลาดพวงหรีด

ขั้นตอนที่ 4 สำรวจความพึงพอใจจากกลุ่มลูกค้า ใช้แบบสอบถาม(Questionnaire) กับกลุ่มลูกค้าจำนวน 30 คน โดยมีวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อประเมินความพึงพอใจหลังจากการพัฒนาด้านตลาดพวงหรีด แบบสอบถามประกอบด้วย การประเมินความพึงพอใจด้านมิติความสวยงามด้านความหลากหลายของตลาด ความ



สวยงามด้านการใช้สีสันสะดุดตา ความสวยงามด้านความเหมาะสมของลวดลาย ความสวยงามด้านการจัดเรียงสี ความสวยงามด้านความประณีต และความสวยงามด้านความแปลกใหม่บนพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Arithmetic Mean หรือ \bar{X}) ใช้ในการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของกลุ่มลูกค้า และสูตรความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือค่า S.D.) การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้คะแนนของกลุ่มตัวอย่างแบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็น 5 ระดับ โดยการหาช่วงความกว้างของอันตรภาคชั้น (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538: 8-11) ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) / \text{จำนวนชั้น} \\ &= (5 - 1) / 5 \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

| | | | |
|-----------|-------------|---------|----------------------------|
| ค่าเฉลี่ย | 4.21 - 5.00 | หมายถึง | ระดับความพึงพอใจมากที่สุด |
| ค่าเฉลี่ย | 3.41 - 4.20 | หมายถึง | ระดับความพึงพอใจมาก |
| ค่าเฉลี่ย | 2.61 - 3.40 | หมายถึง | ระดับความพึงพอใจปานกลาง |
| ค่าเฉลี่ย | 1.81 - 2.60 | หมายถึง | ระดับความพึงพอใจน้อย |
| ค่าเฉลี่ย | 1.00 - 1.80 | หมายถึง | ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด |

ผลการวิจัย

วิจัยเรื่องการพัฒนาลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์เพื่อการค้าโดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านหนองยาง ตำบลท่าเกวียน อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์

1) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิตดอกไม้จันทน์เพื่อการค้า 2) เพื่อพัฒนาลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม 3) เพื่อสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ในมิติของลวดลายจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผลงานวิจัยพบว่า

1. จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มโดยใช้แบบคำถามแบบมีโครงสร้างร่วมกับการวิเคราะห์ SWOT ผลจากการสัมภาษณ์กับสมาชิกกลุ่มพบว่า มีความต้องการพัฒนารูปแบบลวดลายบนพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์เนื่องจากกลุ่มลูกค้าไม่พอใจด้านลวดลายที่ซ้ำกับกลุ่มอื่นและสีสันทึบไม่สวยงาม และเมื่อใช้การวิเคราะห์ SWOT ทำให้ทราบว่ากลุ่มมี จุดแข็ง(Strength) ในด้านผู้นำสามารถแบ่งงานได้เหมาะสมกับความสามารถของสมาชิกกลุ่ม และแบ่งรายได้อย่างเป็นธรรม ทั้งยังมีความประณีตในการจัดเรียงดอกไม้จันทน์บนพวงหรีด จุดอ่อน(Weakness) สมาชิกกลุ่มไม่สามารถคิดค้นลวดลายรูปแบบใหม่ได้เอง โอกาส(Opportunities) ถ้ามีการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐและประชาสัมพันธ์ให้ลูกค้าภายในและภายนอกตำบลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ให้รู้จักสินค้าและผลิตภัณฑ์มากขึ้นจะสามารถเพิ่มรายได้ให้สมาชิกกลุ่มได้ อุปสรรค(Threats) ทางกลุ่มมีความเห็นว่าลวดลายการจัดเรียงดอกไม้จันทน์บนพวงหรีดมีลักษณะที่ซ้ำกับกลุ่มอื่นจึงเป็นผลทำให้รายได้ของสมาชิกลดลง

2. จากการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมรับผลประโยชน์ โดยให้สมาชิกกลุ่มทุกคนร่วมตัดสินใจออกแบบลวดลายที่มีเอกลักษณ์และเป็นลวดลายที่เป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มและร่วมกันตั้งชื่อลวดลาย ซึ่งสมาชิกกลุ่มสามารถปฏิบัติตามได้ และร่วมกันปรับเปลี่ยนลวดลายให้มีความสวยงามและแตกต่างจากกลุ่มพวงหรีดกลุ่มอื่น โดยลวดลายที่ได้จากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนมีทั้งหมด 3 แบบ ได้แก่ ลายช่อผลกา ลายรัศมีแข และลายสายนที ดังนี้



ภาพที่ 1 ลวดลายที่ได้จากกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน



3. จากการสำรวจความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์พวงหรีดจากดอกไม้จันทน์ด้านลวดลาย ในมิติความสวยงาม คะแนนอยู่ในระดับดีมากทุกรายการโดยเรียงลำดับความพึงพอใจสอง อันดับแรกดังนี้ ด้านความแปลกใหม่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 ด้านความเหมาะสมของลวดลายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และด้านที่ได้คะแนนน้อยสุดคือ ความประณีตมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.78 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สรุปความพึงพอใจด้านมิติความสวยงามของลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์

| รายการ | \bar{X} | S.D. | ระดับความพึงพอใจ |
|-------------------------------------|-------------|-------------|------------------|
| ความสวยงามด้านความหลากหลายของลวดลาย | 4.60 | 0.89 | มากที่สุด |
| ความสวยงามด้านการใช้สีสันทันตึง | 4.50 | 0.90 | มากที่สุด |
| ความสวยงามด้านความเหมาะสมของลวดลาย | 4.77 | 0.50 | มากที่สุด |
| ความสวยงามด้านการจัดเรียงสี | 4.43 | 0.97 | มากที่สุด |
| ความสวยงามด้านความประณีต | 4.27 | 0.78 | มากที่สุด |
| ความสวยงามด้านความแปลกใหม่ | 4.80 | 0.40 | มากที่สุด |
| รวม | 4.56 | 0.78 | มากที่สุด |

อภิปรายผล

ผลการพัฒนาลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านหนองยาง ตำบลท่าเกวียน อำเภอพัฒนานคร โดยอภิปรายตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์แวดล้อมและศักยภาพของกลุ่มทำให้ทราบว่ากลุ่มมีจุดแข็งในด้านผู้นำสามารถแบ่งงานได้เหมาะสมกับความสามารถของสมาชิกกลุ่มและแบ่งรายได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวว่าความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้นำของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ต้องมีภาวะผู้นำ คุณธรรม และเป็นที่ไว้วางใจของสมาชิก (ชมภูนุช จันนุ้ย และ พินิจ ลาภธนานนท์, 2562) จุดอ่อนสมาชิกกลุ่มไม่สามารถคิดค้นลวดลายรูปแบบใหม่ได้เอง โดยผลิตลวดลายแบบเดิมทั้งหมด 2 แบบ มีการจัดวางสีและลวดลายบนพวงหรีดไม่แปลกใหม่ ด้านโอกาสถ้ามีการส่งเสริมจากหน่วยงานรัฐและประชาสัมพันธ์ให้ลูกค้าภายในและภายนอก ตำบลผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ให้รู้จักสินค้าและผลิตภัณฑ์มากขึ้นจะสามารถเพิ่มรายได้ให้สมาชิก



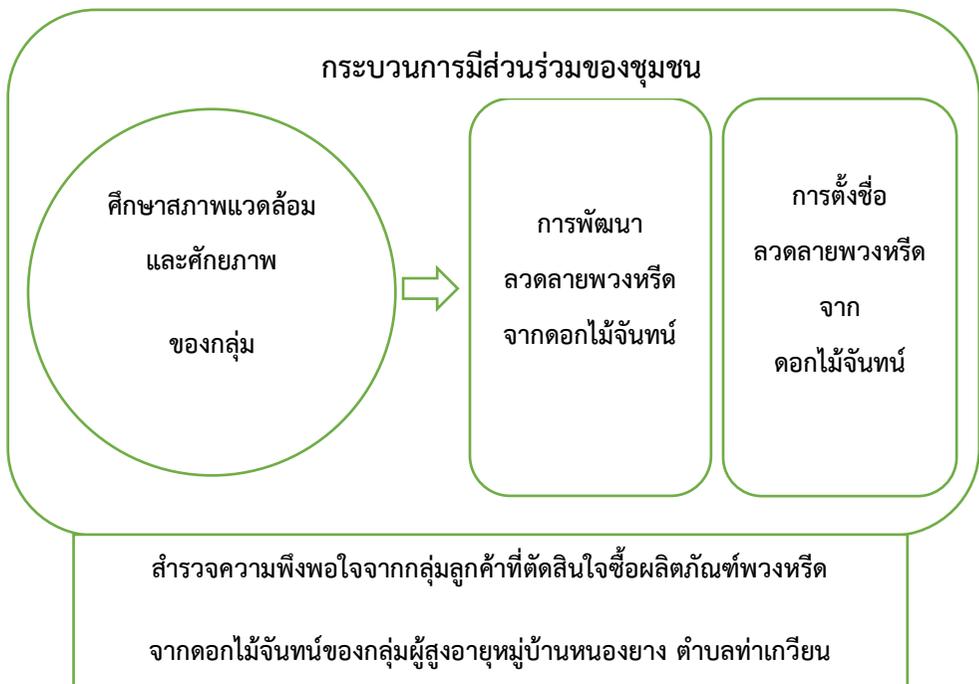
กลุ่มได้ ด้านอุปสรรคทางกลุ่มมีความเห็นว่าทางกลุ่มมีความคิดเห็นว่าลวดลายการจัดเรียงดอกไม้จันทน์บนพวงหรีดมีลักษณะที่ซ้ำกับกลุ่มอื่น จึงต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการออกแบบให้สวยงามยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์จึงเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชน (ทวีศักดิ์ สาสงเคราะห์ และคณะ, 2551) ทางกลุ่มจึงมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านลวดลายพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์เพื่อสามารถแบ่งส่วนแบ่งทางการตลาดและเพิ่มรายได้ให้สมาชิกกลุ่ม

2. การพัฒนาลวดลายบนพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการและร่วมรับผลประโยชน์ (สมบัติ นามบุรี, 2562) โดยสมาชิกกลุ่มร่วมกันออกแบบลวดลายและตัดสินใจเลือกลวดลายที่มีเอกลักษณ์และเป็นลวดลายที่เป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่ม ร่วมกันพัฒนาลวดลายบนพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์ให้มีความสวยงามยิ่งขึ้น และตั้งชื่อลวดลายที่เกิดขึ้นใหม่ได้แก่ ลายช่อผกา ลายรัศมีแข ลายสายนที การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจะช่วยให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมทุกกระบวนการคิดค้นลวดลายที่มาจากความต้องการของชุมชนร่วมกับผู้วิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวว่า ผลงานที่ออกแบบมาจากกระบวนการมีส่วนร่วมสามารถสะท้อนอัตลักษณ์ของกลุ่มได้ชัดเจน ทั้งยังส่งผลให้เกิดการยอมรับ และยังสามารถสร้างความภาคภูมิใจให้กับกลุ่ม (ปิ่นฉวี รัตนพรพรรัตน์ และฉันทนา สุรัสวดี, 2558) สอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวว่าการมองเป้าหมายร่วมกันเพื่อเป็นการสร้างความชัดเจนของหลักการ เป้าหมาย และแนวทางปฏิบัติ (ฉวีฉวี นันท์ สุวรรณวงศ์, 2556)

3. จากการสำรวจความพึงพอใจจากกลุ่มลูกค้าที่ตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์พวงหรีดจากดอกไม้จันทน์ของกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านหนองยาง ในมิติความสวยงาม โดยมีคะแนนอยู่ในระดับดีมากทุกรายการดังนี้ ด้านความแปลกใหม่ ด้านความเหมาะสมของลวดลาย ด้านความหลากหลายของลวดลาย ด้านสีสันสวยงามสะดุดตา ด้านการจัดเรียงสี ด้านความประณีต โดยเรียงตามลำดับความพึงพอใจจากมากไปน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวว่า การสร้างสีสันและสไตล์ที่เป็นอัตลักษณ์เป็นการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับคุณค่าผลิตภัณฑ์นำเสนอสู่ตลาดเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งเพื่อให้ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายจดจำถึงความแตกต่างของผลิตภัณฑ์จากผลิตภัณฑ์อื่น (เพลินทิพย์ โกเมศโสภณ, 2555)

องค์ความรู้ใหม่

การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นแนวปฏิบัติตลอดกิจกรรมการพัฒนาตลาดขายพวงหรีดจากดอกไม้จันทร์ของกลุ่มผู้สูงอายุหมู่บ้านหนองยาง ตำบลพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยให้สมาชิกสำรวจสภาพแวดล้อมและศักยภาพของกลุ่มโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างร่วมกับเครื่องมือ SWOT Analysis เพื่อให้ทราบ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมช่วยกันออกแบบพัฒนาตลาดขายพวงหรีดและตั้งชื่อตลาดขายที่เกิดขึ้นใหม่ และสำรวจความพึงพอใจกับกลุ่มลูกค้าเพื่อประเมินความพึงพอใจมิติความสวยงาม ด้านความแปลกใหม่ ด้านความเหมาะสมของตลาดขาย ด้านความหลากหลายของตลาดขาย ด้านสีสันสวยงามสะดุดตา ด้านการจัดเรียงสี ด้านความประณีต เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตลาดขายในอนาคต ดังภาพ



ภาพที่ 2 แนวทางในการพัฒนาตลาดขายในอนาคต



สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยและข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ควรจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนและการสร้างแบรนด์ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งยกระดับการสร้างรายได้และเพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มผู้สูงอายุบ้านหนองยางให้มีมาตรฐาน สร้างการรับรู้และเป็นที่รู้จักของหน่วยงานรัฐและกลุ่มลูกค้าประชาชนทั่วไป

1.2 ควรพัฒนาและผลิตสินค้าที่ใช้ในงานพิธีฌาปนกิจอื่นร่วมด้วย เช่น ดอกช่อ ประธาน ของชำร่วย ดอกไม้จันทน์ เป็นต้น เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับการเสนอขายให้กลุ่มลูกค้า และเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่ม

1.3 ควรเพิ่มลวดลาย สี สัน และสิ่งของตกแต่งบนพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์ และพัฒนาฝีมือให้ประณีต โดดเด่น แตกต่างจากกลุ่มผู้แข่งขันทางการตลาด

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจของกลุ่มลูกค้าในด้านลวดลายบนพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อซ้ำของกลุ่มลูกค้าผู้ซื้อพวงหรีดจากดอกไม้จันทน์

2.3 ควรศึกษาต้นทุนด้านการผลิตของกลุ่มผู้สูงอายุบ้านหนองยาง ตำบลท่าเกวียน จังหวัดสระแก้ว

เอกสารอ้างอิง

ชมภูนุท จันนุ้ย, และพินิจ ลาภธนานนท์. (2562). ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนบนพื้นฐานความอยู่รอดและพอเพียง. วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์, 14 (1), 67-78

ณัฐนันธ สุวรรณวงค์. (2556). กระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชนต่อการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนและกลุ่มอาชีพ: กรณีศึกษา โครงการสายใยรักแห่งครอบครัวฯ บ้านนาดี-สร้างบง ตำบลผาสุก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี. วารสารวิชาการศรีปทุม. 11(2), 37-44

ดวงพร ไม้ประเสริฐ. (2566). การพัฒนาลวดลายผลิตภัณฑ์ตะกร้าหวายเทียมและบรรจุภัณฑ์ของชุมชนบ้านหลุมข้าว. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ, 10(2), 39-50.



- ทวีศักดิ์ สาสงเคราะห์ และคณะ. (2551). การออกแบบและพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ สำหรับผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมสุรินทร์. กรุงเทพมหานคร: คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ปณิณณ์ช ธนัทพรชรัตน์, และฉันทนา สุรัสวดี. (2558). การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนโดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา :ผลิตภัณฑ์ของใช้ในครัวเรือนบ้านคลองเตือพัฒนา ตำบลท่ามะนาว อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี. วารสารเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่, 7(3),76-89
- เพลินทิพย์ โกเมศโสภาก. (2555). การวางแผนการตลาด. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาลินี คำเครือ,และธีระพันธ์ โชคอุดมชัย. (2562). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าโอท็อปผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของผู้บริโภคในจังหวัดกาญจนบุรี. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ, 6(1),1-8
- วิภาวดี ผกามาศ. (2566). การเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตของกลุ่มดอกไม้จันทน์บ้านโนนสะอาดจังหวัดเพชรบูรณ์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 9(1), 341-352.
- สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. วารสารวิจัยวิชาการ, 2(1), 183-194
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). สรุปสาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (ปีพ.ศ.2561 –2580). เรียกใช้เมื่อ 10 ตุลาคม 2566 จาก https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf
- อัปสรอิชอ จิราพร เกียรติินฤมล และอุษณีย์ พรหมศรียา. (2566). การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายและการสร้างแบรนด์กระเป่า “Duri” ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันติภาพวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ, 10(1), 115-121.
- อุกฤษฏ์ ชาวแพรกน้อย. (2564). การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุต่อกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเทศบาลตำบลหลักห้า อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร. วารสารบัณฑิตศึกษา, 80 (18), 15-21.